

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені А.С. МАКАРЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У М. ПЛЗЕНЬ (ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)
УНІВЕРСИТЕТ ДОКУЗ ЕЙЛЮЛЬ (SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES)

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN PEREIASLAV
SUMY A.S. MAKARENKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
TERNOPIL VOLODYMYR HNATIUK NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
UNIVERSITY OF WEST BOHEMIA (ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)
DOKUZ EYLUL UNIVERSITY (SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES)

МАТЕРІАЛИ

У Міжнародної науково-практичної конференції
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

PROCEEDINGS
of the 5th International Scientific and Practical Conference
«CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND TRANSLATION STUDIES:
COMMON ISSUES AND DEVELOPMENT PROSPECTS»

Переяслав / Pereiaslav – 2022

УДК 81'25:316.77

M58

*Рекомендовано до друку вченою радою Університеті Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 10 від 26 травня 2022 року)*

Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції: збірник наукових праць (м. Переяслав, 9 червня 2022 року) / Гол. ред. К. І. Мізін; Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Переяслав, 2022. 244 с. (Електронна книга).

Редакційна колегія: К.І. Мізін, д-р філол. наук, проф. (гол. ред.), Л.П. Летюча, канд. філол. наук, доц. (заст. гол. ред.), Є.В. Костик, канд. пед. наук, доц. (відп. ред.).

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» у м. Переяслав 9 червня 2022 року.

Матеріали конференції надруковані українською, німецькою, англійською, французькою, російською, білоруською мовами та розподілені у збірнику за секціями, що заявлені у програмі конференції.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects : the fifth International scientific and practical conference: collection of scientific works (Pereiaslav, June 9, 2022) / Ed. by K.I. Mizin; Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav. Pereiaslav, 2022. 244 p. (Digital book).

This volume includes proceedings of the fifth International scientific and practical conference «Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects», which took place in Pereiaslav on the 9th of June 2022. The proceedings are published in Ukrainian, German, English, French, Russian and Belarusian, they are grouped according to the conference workshops.

This book is presented for scholars, lecturers, post-graduate students and Philology students.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 81'25:316.77

M58

© Університет Григорія Сковороди в
Переяславі, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Hilda Fanta Cross-cultural communication current issues.....	9
Багацька О. Концептуальні дихотомії сучасного американського казкового дискурсу.....	13
Білокопитова М., Островська К. Особливості використання британської й американської англійської у міжкультурній комунікації.....	17
Буренко Т. The phenomenon of gender in modern theories.....	21
Гладко М. Смешение языковых кодов в телерадиопространстве Беларуси.....	23
Караневич М. Neologisms coined in the course of full-scale Russia-Ukraine war.....	27
Коваленко А. Лінгвопрагматичні особливості конфліктної комунікативної ситуації.....	30
Колесник О. Welcome to Ragnarök або міні-нарис про «оптимізацію» семіосфери.....	33
Коростенскі Йіржі Вопросы сопоставительного изучения лексики (чешско-русское сопоставление).....	35
Кулик О. Креолізовані меми як джерело комічного в інтернетній комунікації.....	39
Латигіна Н., Латигіна А. Роль національно-культурних чинників у міжкультурній комунікації.....	44
Левченко Т. Суржик як засіб порушення літературних норм та спотворення журналістських текстів.....	49
Летюча Л. Етнокультурні стереотипи та їх роль у міжкультурній комунікації.....	52
Маюк Е., Балабанова А. Структура и функции контентной воронки в инстаграм.....	55
Мединська С. Культура як основа полікультурної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі туризму.....	63
Мізін К. Актуальність методології корпусної лінгвістики для контрастивних фразеологічних студій.....	66
Овсієнко Л. Відхилення від граматичних норм у молодіжному сленгу (на прикладі мови Vong).....	72
Потапенко С. Когнітивне чи лінгвокультурологічне дослідження дискурсу (на матеріалі звернень президента України до національних парламентів).....	76
Старостенко Т. Building successful communication in intercultural context.....	81
Христич Н. Virtual advertising text as a linguistic phenomenon.....	85

СЕКЦІЇ №2-3. ПЕРЕКЛАД ЯК СПОСІБ І ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. ПРОБЛЕМИ РІЗНОЖАНРОВОЇ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Бороліс І. Difficulties in conveying comic effect during the translation of American movies.....	89
Корнєєва І. Translation as the form of intercultural communication.....	92

Панченко О. Реалії та їх переклад як засіб вербалізації концепту Америка (на матеріалі твору Гарпер Лі «Иди, вартового постав»)	95
Романюк С. Communicative strategies for formation of translator's language personality	99
Швалюк Т., Кравець С. Переклад як спосіб міжкультурної комунікації у рекламному дискурсі	101
Швець О. Революція мовного програмного забезпечення	104

СЕКЦІЇ №4-5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ. СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ

Заболотна Т. Переклад як вид міжкультурної комунікації	109
Запововський М., Яремчук Н. Особливості перекладу епітетів у романі Г. Грасса «Бляшаний барабан»	113
Іваницька Н. Стратегії перекладу абревіатур англійськомовного медійного дискурсу	115
Косович О. Проблема перекладності/неперекладності в історії перекладу та кризь призму сучасних підходів	119
Кшановський О. Спільне і відмінне у вживанні лексем на позначення довжини в українській, перській та азербайджанській мовах	122
Лактіна Ю. Перекладна відповідність англійської та української лексики для позначення процесів спілкування іноземною мовою та компетенцій користувача	127
Литвин І., Нечипоренко Л. Антропоніми та топоніми польськомовного роману А. Галас «Dwie karty» у власній версії його українського перекладу	132
Овсієнко Л. Ономасіологічний і семасіологічний зміт поняття «переклад термінів»	135
Ткаченко Т., Литвин І. Граматичні трансформації у власній версії українського перекладу англійськомовного виступу Емі Кадді “Your body language may shape who you are”	138
Фармагей П., Малашук-Вишневська Н. Peculiarities of translating specific linguistic units within online communication segments	140
Швець Н. Лінгвокогнітивні механізми метафоричних перетворень при перекладі	142

СЕКЦІЇ №6. ПИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО Й ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ

Алексенко С. Прагматична адаптація як передумова адекватності перекладу художнього тексту	146
Гудкова Н. Фонетико-графічна адаптація при перекладі англійських термінів сфери високих технологій	149
Кононенко І. Стратегія доместикації та форматизації як засіб при перекладі кінотекстів	154
Коцур С. Відтворення промовистих імен у творах Ч. Діккенса	156
Кугай К. Main aspects in field-specific translation	164
МакГауен Т. Перекладацькі трансформації в авторському перекладі уривку новели В.Вулф «Будинок із привидами»	167
Новосад Ю. Фемінізм, українські жінки, перекладознавчий фокус	171
Петрик О., Чжан Юньтянь До перекладу звукової картини «Вечорів на хуторі біля Диканьки» Миколи Гоголя	174

Рейдало В., Галат К. Конотативно забарвлена лексика в українському перекладі роману Ерін Гантер «Коти-вояки».....	178
Савчук В. Інтеграція трансформацій і просодичних засобів при перекладі екранізації твору Д.Р.Р. Толкіна «Хоббіт: неочікувана подорож».....	180
Скляренко О. Medical Texts and Their Translation.....	185
Тарнавська М. Literary Subtext Insights: Identifying and Interpreting.....	187

СЕКЦІЇ №7-8. ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕТНОУНІКАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Борисова Н. Лексичні засоби відтворення емоційного стану персонажів роману Дж. Мойєс «Me before you» в українському перекладі.....	191
Деменчук О. Модель соціального простору людини в англійській лінгвокультурі.....	195
Костик Д. Вербалізація концепту «LOVE» (на матеріалі творів Дж. Ролінг «Гаррі Поттер»).....	199
Петров О. Особливості метафоричної організації концепту нім. SPARSAMKEIT (ощадливість) у німецькій лінгвокультурі (на матеріалі вивчення фразеологічної об'єктивації).....	204
Рудакова Л., Киба Л. До питання відтворення лінгвокультурної та етнокультурної семантики формування соціокультурної компетентності студентів-філологів.....	208
Філоненко Б., Христин Н. Концептуальний підхід до англо-українського перекладу приказок та прислів'їв із зоосемічним компонентом.....	212
Чумак Г., Деркач Г. Стратегії відтворення реалій в українських перекладах С. Кінга.....	215

СЕКЦІЯ №9. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Киба Л. Пандемія коронавірусу у площині іншомовної освіти: лінгводидактичні та інтерпретаційні аспекти.....	220
Костик Є. Формування соціокультурної компетентності у здобувачів вищої освіти під час вивчення іноземної мови.....	223
Свиридюк В. Граматичні особливості національних варіантів німецької мови як передумова для формування міжкультурної компетентності у майбутніх викладачів.....	227
Танана С. Innovation means of teaching in professional training of future teacher-philologists.....	232
Сердюк Н., Мойсіяха Н. Англійські ідіоматичні одиниці у зарубіжній лінгводидактиці.....	237
Швець Т. Оволодіння національними реаліями – шлях до досягнення взаєморозуміння у процесі міжкультурної комунікації.....	240

CONTENTS

SECTION №1. CROSS-CULTURAL COMMUNICATION CURRENT ISSUES

Fanta Hilda Cross-cultural communication current issues.....	9
Bahatska O. Conceptual dichotomies of modern American fairy-tale discourse.....	13
Bilokopytova M., Ostrovska K. The Peculiarities of Using British and American English in Intercultural Communication’.....	17
Burenko T. The phenomenon of gender in modern theories.....	21
Hladko M. Mixing of language codes in the television and radio space of Belarus.....	23
Karanevych M, Kutsa O. Neologisms coined in the course of full-scale russia-Ukraine war.....	27
Kovalenko A. Linguoprgmatic features of a conflict communicative situation.....	30
Kolesnyk O. Welcome to Ragnarök or a mini-essay on the «optimization» of the semiosphere.....	33
Korostenski Yirzhi Issues of comparative study of vocabulary (Czech-russian comparison).....	35
Kulyk O. Creolized memes as a source of the comic in internet communication.....	39
Latygina N. Latygina Alla The Role of National and Cultural Factors in Intercultural Communication.....	44
Levchenko T. Violation of norms through the prism of foreign words in the mass media.....	49
Letiucha L. Ethnocultural stereotypes and their role in intercultural communication.....	52
Maiuk Y. Balabanova Angelina Structure and functions of the instagram content icon.....	55
Medynska S. Culture as basis for multicultural communicative competence of future experts in tourism.....	63
Mizin K. Topicality of corpus linguistic methodology for contrastive phraseological studies.....	66
Ovsiienko L. Deviations from grammatical norms in youth slang (on the example of Vong).....	72
Potapenko S. Cognitive or lingocultural study of discourse? (A case study of Ukrainian president’s addresses to national parliaments).....	76
Starostenko T. Building successful communication in intercultural context.....	81
Khrystych N. Virtual advertising text as a linguistic phenomenon.....	85

SECTIONS №2-3. TRANSLATION AS A MEANS OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION. THE ISSUES OF DIFFERENT GENRES INTERLINGUAL COMMUNICATION CONCERNING TRANSLATION STUDIES

Borolis I. Difficulties in conveying comic effect during the translation of American movies”.....	89
Kornyeyeva I. Translation as the form of intercultural communication.....	92
Panchenko O., Honchar O. Realia and their Translation as a Way of concept AMERICA Verbalisation (based on the Novel “Go Set a Watchman” by Harper Lee).....	95
Romanyuk S. Communicative strategies for formation of translator’s language personality.....	99

Shvaliuk T. Translation as a way of intercultural communication in advertising discourse.....	101
ШВЕЦЬ О. Revolution of language software.....	104

SECTIONS №4-5. TRANSLATION THEORY AND PRACTICE CURRENT ISSUES. SOCIOLINGUISTIC AND LINGUO-COGNITIVE TRANSLATION PRINCIPLES

Zabolotna T. Translation as a type of intercultural communication.....	109
Zapolovskyi M., Yaremchuk Yu. Translation Features of Epithets in the G. Grass's Novel "The Tin Drum".....	113
Ivanitskaya N. Strategies of translation of abbreviations English-language copper discourse.....	115
Kosovich O. The problem of translation/non-translation in the history of translation and philosophical perspective.....	119
Kshanovsky O. Common and different in the use of the words to denote length in Ukrainian, Persian and Azerbaijan.....	122
Laktina Yu. Translation compliance between English and Ukrainian vocabulary for designation of foreign communication processes and user competence.....	127
Lytvyn I., Nechyporenko L. Anthroponyms and Toponyms of the Polish Language Novel «Dwie Karty» by A. Galas in Our Version of Its Ukrainian Translation.....	132
Ovsiienko L. Onomasiological and semasiological contents of the concept of «translation of terms».....	135
Tkachenko T. Grammatical transformations in the own version of the Ukrainian translation of the English speech "Your body language may shape who you are".....	138
Farmahei P., Malashchuk-Vyshnevskya N. Peculiarities of translating specific linguistic units within online communication segments.....	140
Shvets N. Linguo-cognitive mechanisms of metaphorical transformations during translation.....	142

SECTION №6. FICTION AND BRANCH-WISE TRANSLATION ISSUES

Aleksenko S. Pragmatic Adaptation as a Prerequisite for Adequacy of Translation of a Literary Text.....	146
Gudkova N. Phonetic and graphic adaptation in the translation of English high technology terms.....	149
Kononenko I. The strategy of domestication and formatting as a tool in the translation of film texts.....	154
Kotsur S. Reproduction of eloquent names in Charles Dickens' novels.....	156
Kugai K. Main aspects in field-specific translation.....	164
McGowan T. Transformational Analysis of the Translation of the Abstract from the Story by V. Wolf "A Haunted House".....	167
Novosad Yu. Conference abstract topic: Feminism, Ukrainian women, translation studies focus.....	171
Petryk O., Chzhan Yuntyan About the translation of sound picture of the world of the collection of Mykola Gogol «Evenings on a Farm Near Dikanka».....	174
Reidalo V. Halat K. Vocabulary with Connotative Marking in the Ukrainian Translation of Erin Hunter's Novel "Warriors".....	178
Savchuk V. The integration of translation transformations and prosodic means in the film adaptation of J.R.R. Tolkien's novel "The Hobbit: an unexpected journey".....	180

Скляренко О. Medical Texts and Their Translation.....	185
Tarnavska M. Literary Subtext Insights: Identifying and Interpreting.....	187

SECTIONS №7-8. LINGUOCULTURAL AND ETHNO-UNIQUE MEANING REPRODUCTION ISSUES. LINGUOCULTURAL CONCEPT AS A TRANSLATION PROBLEM

Borysova N. Vocabulary of reproducing the characters' emotional state of J. Moyes's novel "Me before you" in Ukrainian translation.....	191
Demenchuk O. Models of person's social space in English linguocultural.....	195
Kostyk D. Verbalization of the concept of "love" (based on the fantasy novel Harry Potter and the Deathly Hallows by J. K. Rowling).....	199
Petrov O. Peculiarities of metaphorical organization of the concept Germ. SPARSAMKEIT (THRIFT) in the German linguoculture (on the material of the study of the phraseological objectification).....	204
Rudakova, L., Kyba, L. Rendering linguistic, cultural and ethno-unique semantics: developing students' sociocultural competence.....	208
Filonenko B., Khrystych N. Conceptual approach to English-Ukrainian translation of proverbs and sayings with zoosemic component.....	212
Chumak H., Derkach H. Strategies of conveying realia in Ukrainian translations of Stephen King.....	215

SECTION №9. LINGUO-DIDACTIC ISSUES OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND TRANSLATION

Kyba L. Coronavirus pandemic: language education, second language acquisition, and interpretative aspects.....	220
Kostyk Ye. Forming social-cultural competence of higher education applicants in the study of foreign language.....	223
Tanana S. Innovation means of teaching of future teacher-philologists.....	227
Serdiuk N. English idioms in foreign linguodidactics.....	232
Svyrydiuk V. Grammatical features of national variants of the German language as a prerequisite for the development of intercultural competence of future teachers.....	237
Shvets T. Mastering national realities – the way to achieve mutual understanding in the process of intercultural communication.....	240

Знаходимо ще один вульгаризм *piss off*, який має значення: «забирайся, відвали, йди до біса», наприклад: «*Just piss off, Treen. Okay? Just piss off and leave me alone*» (Moyes 2012, 158–159). – «Відвали, Трін, ладно? Просто відвали і дай мені спокій» (Мойєс 2016).

Отже, у романі Джорджо Мойєс «*Me Before You*» («До зустрічі з тобою») реалізується пряма і непряма вказівка на емоції, яка вдало передана в перекладі. У цьому тексті спостерігається значна кількість лінгвістичних засобів і їх комбінацій щодо емоційного стану персонажів. Виділені специфічні риси емоційної лексики, що дозволяє розглядати її як продукт мовної діяльності, створений у певних станах. Переважна більшість виділених лінгвістичних засобів використовується для вираження найрізноманітніших переживань, що дозволяє їх охарактеризувати як загальноемоційні засоби англійської мови. Таким чином, проведене дослідження показало, що всі особливості емоційних процесів майже дослівно передано в українському перекладі. Єдина природа всіх емоційних процесів зумовила наявність в системі мови спеціальної групи лінгвістичних засобів, більшість з яких може бути використана для вираження різних типів емоцій.

ЛІТЕРАТУРА

Бессонова, О. Л. (2002). *Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивногендерні аспекти*. Донецьк: ДонНУ.

Григоренко, Г. С. Особливості вербалізації негативного емоційного стану в англомовному прозовому дискурсі. Retrieved May 5, 2022, from <http://eprints.zu.edu.ua/17123/>.

Мойєс, Дж. (2016). *До зустрічі з тобою*: роман; пер. з англ. Н. Хаєцької. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля».

Cambridge dictionary. Retrieved May 10, 2022, from <https://dictionary.cambridge.org>.

Moyes, J. (2012). *Me Before You*. London: Penguin Books.

Олег Деменчук

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри романо-германської філології
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Зміст предметного світу, відображений у семантиці мовного знака, пов'язується з умовою дискретної інтерпретації реальної дійсності, осмислення та «ослівлення» якої базується на уявленнях про світ, у якому «багатовимірний, багатомірний, багаторівневий характер будь-якого об'єкта зумовлює те, що

практичний вияв одних аспектів реальності тягне за собою перехід до нових її сфер, утворюючи спрямований процес «утягування» природи у світ людської цивілізації. Відбувається процес дедалі більшого узгодження наших знань про світ із самим цим світом» (Лазарев, Трифонова 1999, 214). Така точка зору є цілком слушною з позицій експерієнціального підходу, який реалізує ідею емпіричного пізнання, пов'язаного з категоризацією і концептуалізацією об'єктів перцептивного простору (П-простору).

Згідно з положеннями Г. Кларка, категоризація П-простору здійснюється за параметрами фізичного простору (тривимірне сприйняття за осями довжини, висоти і ширини), геологічного простору (відчуття сили тяжіння і рівня земної поверхні), біологічного простору (тілесне сприйняття, рух, постава тощо) та соціального простору (спосіб, у який люди взаємодіють один з одним) (Clark 1973, 28). На сьогодні також існує переконання, що категоризацію перцептивного простору слід розглядати з огляду на культурно-історичні корені наших знань та нейрофізіологічні механізми людини (Величковский 2009, 12).

Мета розвідки – схарактеризувати особливості мовної концептуалізації соціального простору людини в англійській лінгвокультурі. Матеріалом дослідження слугуватимуть перцептивні номінації, які характеризують соціальний світ дискурсу (певну соціальну ситуацію або її фрагмент) в англійській мові. Вибір таких номінацій покликаний підтвердити тезу про зумовленість категоризації перцептивного простору чинником параметра соціального простору – багатовимірного простору соціальних процесів, практик, відношень, позицій і т. ін.

Концепція розвідки орієнтована на презумпцію багатовимірності семантичного простору. Відповідно до вихідної гіпотези дослідження допускається, що моделювання семантики мовної одиниці або класу мовних одиниць (перцептивних номінацій) реалізується за зразком комплексу альтернативних ієрархічно упорядкованих семантичних репрезентацій різних мовних вимірів. Семантичні мовні виміри кодують інформацію про пізнавальну цінність учасників соціального світу дискурсу, набір та характер їх відношень, ступінь позиційної активності або важливості актантів, механізми і стратегії розширення концептів соціальних ситуацій.

Моделі концептів соціальних ситуацій розглядаємо як теоретичні конструкти, що засвідчують результат мовного осмислення соціального світу дискурсу в аспекті гносеологічних, ситуативних, комунікативних і дериваційних стратегій номінатора. Такий підхід співвідноситься з розширеним тлумаченням поняття концептуалізації, яка, як вважають, охоплює «усталені та нові концепти; сенсорний, руховий та емоційний досвід; установлення безпосереднього контексту (суспільного, фізичного і мовного)» (Ченки 2002, 357).

Зважаючи на розширене тлумачення поняття концептуалізації, виокремлюємо психологічну, темпоральну, таксономічну, аксіологічну та семіотичну моделі концептів соціальних ситуацій.

I. ПСИХОЛОГІЧНА модель відтворює інформацію про сприйняття соціального об'єкта.

А. У зовнішньому полі спостерігача (сприйняття об'єкта в просторовій перспективі за параметрами місцеположення, дистанції, сектора спостереження і т. ін.), напр., сукупність людей на відстані сприймаємо як розмиту невиразну масу, пор.: *Then my eyesight fails me. A crowd of people agglomerates into one blurry mass.*

Б. У внутрішньому полі спостерігача (сприйняття об'єкта за ознакою, якій приписаний певний конвенціоналізований смисл), пор.: *There they were, the three of them, in the doorway of the cottage, rather shadowy but plain enough. The Woman loomed over the group, tall and brown and smiling down at the two mops of black hair – one over a quizzical smile and the other over a scowl. It was a classic holiday picture. The two parents with their rebellious adolescent son. Anyone could have guessed the relationship without a caption.*

II. ТЕМПОРАЛЬНА модель відтворює інформацію про соціальний об'єкт із позиції його змін у часі.

А. Зовнішня характеристика соціального об'єкта (диференціація за зовнішніми перцептивними ознаками, які засвідчують зміну стану об'єкта):

а) зміну психоемоційного стану об'єкта, пор.: *The young blush much more freely than the old. Women blush much more than men. The tendency to blush is inherited;*

б) зміну соціальної ролі об'єкта, пор.: англ. *black* «to colour one's face black in order to play the role of a Negro (orig. U.S.)»: *They barely had time to get back to the theater to black up for the evening performance.*

Б. Внутрішня характеристика соціального об'єкта (диференціація за асоціативними ознаками, які засвідчують зміну стану об'єкта):

а) зміна соціальної ситуації, пор.: *The prospect clears, and Warton stands confessed;*

б) зміна соціальної позиції об'єкта, пор.: *He is a sort of man to double-dye himself in guilt by way of vengeance.*

III. ТАКСОНОМІЧНА модель відтворює інформацію про ідентифікацію соціального об'єкта.

А. Належність до соціальної групи:

а) політичної (пов'язаної з політикою, з питаннями політики), пор.: *Red Tory* «Canada one of a political group who, while maintaining some conservative principles, yet support many liberal and socialist policies»;

б) інституційної (належність до певної організації, установи, закладу тощо), пор.: *green-coat* «one of the scholars in certain charity schools»;

в) професійної (пов'язаної з певною професією або професійною галуззю, професійною діяльністю), пор.: *pink-collar* «of a job traditionally done by a woman»;

г) культової, релігійної (пов'язаної з культовою або релігійною діяльністю), пор.: *black gown* «U.S., an Indian name for a Roman Catholic priest»;

г) історичної (пов'язаної з історією, певною історичною подією), пор.: *blue-coat* «a soldier in the Federal army during the Civil War. U.S.»;

д) статусної (характеризує соціальний стан людини), пор.: *grey collar* «elderly individuals working beyond the age of retirement».

Б. Належність до соціально-етнічної групи:

а) національної (належність до певної нації, національності), пор.: *bluescap* «a Scot, a Scotchman»;

б) племінної (належність до групи народностей, пов'язаних спільним походженням і спорідненістю мов), пор.: *yellowknife* «a small Athabaskan-speaking North American Indian tribe who traditionally lived northeast of the Great Bear and Great Slave lakes in what is now the Northwest Territories, Canada»;

в) расової (належність до групи людей, що мають спільне походження і низку характерних спільних фізичних особливостей, набутих у процесі історичного розвитку під впливом природних і соціальних умов існування), пор.: *yellow* «applied chiefly to persons of Asiatic, esp. Oriental, origin, but also in the U.S. to persons of mixed white and Black origin and (freq. as *yaller*) to light-skinned Blacks».

IV. АКСІОЛОГІЧНА модель відтворює інформацію про оцінку соціального об'єкта:

а) етичну (позитивна або негативна оцінка об'єкта), пор.: *black mark* «something you have done that makes people consider you as bad in some way»; *white-van man* «*Brit. colloq.* a male driver of a (typically white) delivery or workman's van, esp. when regarded as an aggressive or bad driver; a driver of such a van regarded as a social type, usually characterized as an ordinary working man with forthright views»;

б) інтелектуальну (оцінка об'єкта за ознакою професіональних якостей, вмінь, навичок тощо), пор.: *black gown* «a learned man»; *white hunter* «a white man who hunts big game professionally»;

в) емотивну (емотивна оцінка якостей, поведінки об'єкта), пор.: *hot-headed* «*fig.* of an unduly excitable nature or temperament; impetuous, headstrong, fiery, rash»: *Too hot-headed and violent for a diplomatist*;

г) експресивну (оцінка об'єкта за ознакою певної образної характеристики), пор.: *black-face* «a Negro; the exaggerated make-up worn by an actor playing a Negro role»; *black-leg* «a person who fails or refuses to join his fellows in combination for a given purpose, or breaks the rules of a particular trade or group»;

г) естетичну (оцінка об'єкта з позицій уявлення про прекрасне або огидне), пор.: *black is beautiful* «a slogan asserting pride in Blackness and Black self-awareness»;

д) утилітарну (оцінка об'єкта за ознакою його практичного використання), пор.: *white land* «*slang*, open land that is not designated for development or change of use, or on which development is not allowed (so called from its being uncoloured on planning maps)»;

е) нормативну (оцінка об'єкта за ознакою визначеної норми, правила, припису тощо), пор.: *blue laws* «severe Puritanic laws said to have been enacted last century at New Haven, Connecticut, U.S.»; *White Australia* «a policy of restricting immigration into Australia to white people»;

є) тіміологічну (оцінка об'єкта за ступенем важливості, цінності та значущості), пор.: *red book* «the name of individual books of an official character, or otherwise important».

V. СЕМІОТИЧНА модель відтворює інформацію про асоціацію соціального об'єкта з певним стереотипно-символічним смислом, канонізовано або конвенціоналізовано закріпленим у суспільній свідомості через:

а) символ (асоціація об'єкта з певним канонізованим у суспільстві смислом), пор.: *red hat* «a symbol of a cardinal's office»; *red ribbon* «U.S. a symbol of temperance»;

б) квазісимвол (асоціація об'єкта з певним конвенціоналізованим у суспільстві смислом), пор.: *blackballer* «one who casts a vote rejecting somebody»;

в) стереотип (асоціація об'єкта з певними побутовими предметами та ситуаціями), пор.: *black gang* «a gang employed on such work as coaling, stoking, etc.».

Перспектива реконструкції споріднених та неспоріднених лінгвокультур визначає доцільність дослідження особливостей мовної концептуалізації соціального простору людини у зіставно-типологічному аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

Величковский, Б. М. (2006). *Когнитивная наука: основы психологии познания*. Москва: Смысл ; Издательский центр «Академия».

Лазарев, Ф. В., & Трифонова, М. К. (1999). *Философия*. Симферополь: СОНАТ.

Ченки, А. (2002). Семантика в когнитивной лингвистике. В: Кибрик, А. А., Кобозева, И. М., & Секерина, И. А. (ред.). *Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления*. (с. 340-369). Москва: Едиториал УРСС.

Clark, H. H. (1973). Space, time, semantics, and the child. In: Moore, T. E. (ed.). *Cognitive development and the acquisition of language*. (pp. 27-63). New York: Academic Press.

Дар'я Костик

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Костик Є.В.

Університету Григорія Сковороди в Переяславі

(Переяслав, Україна).

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «LOVE» (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ДЖ. РОЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»)

У лінгвокультурологічному напрямі терміном «концепт» позначають національно специфічну сукупність понять, образів, оцінок і т. ін., пов'язаних із тим чи іншим об'єктом навколишнього світу. Концепт у лінгвокультурологічних текстах – це насамперед вербалізований культурний

**МАТЕРІАЛИ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

9 червня 2022 року

(Переяслав, Україна)

Комп'ютерна верстка і дизайн –
Є.В. Костик, Л.П. Летюча, Н.В. Швець, Н.В. Борисова, Т.В. Заболотна

Упорядковано на кафедрі іноземної філології,
перекладу та методики навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**© Університет Григорія Сковороди
в Переяславі, 2022**